

પ્રેમનો ટેકો

એક પરિવારમાં પતિ-પત્ની, દીકરો અને દીકરી એમ કુલ ચાર સભ્યો સાથે રહેતા હતા. એક દિવસ દાદરો ઉત્તરતી વખતે પત્ની પગથિયું ચૂકી ગયા. ભૂલ નાની હતી, પણ પગથિયું ચૂકવાના કરણે ગબડતા ગબડતા નીચે આવ્યા. કમરના ભાગે ખૂબ વાગ્યું અને થોડા ફેક્ચરો પણ થયા. બધા જ દોડીને લેગા થઈ ગયા. પતિ તેની પત્નીનો હાથ પકડીને નીચે બેસી ગયો અને સાંત્વના આપવા લાગ્યો. દીકરાએ તાત્કાલીક ફોન કરીને એમ્બ્યુલન્સ મંગાવી. દીકરી દોડીને મમ્મી માટે પાણીનો ગ્લાસ ભરીને લાવી. પરિવારના બધા જ સભ્યો પીડાથી કણસતા એ બહેનની સેવામાં લાગી ગયા. થોડીવારમાં એમ્બ્યુલન્સ પણ આવી ગઈ. સારામાં સારી હોસ્પિટલમાં બેનને દાખલ કરવામાં આવ્યા. દુઃખની ઘડીમાં પતિ, પુત્ર અને પુત્રીનો સાથ મળ્યો એટલે બહેનને બહુ સારું લાગ્યું. થોડા દિવસની સામાન્ય સારવાર બાદ હોસ્પિટલમાંથી એમને રજા આપી દેવામાં આવી.

થોડા મહિના પછી આ પરિવારમાં એક ઘટના ઘટી. દીકરો મેરિકલ કોલેજમાં એડમિશન મેળવવા માટેની પરીક્ષાની તૈયારી કરી રહ્યો હતો. પરીક્ષા આપી અને તેનું પરિણામ પણ આવ્યું. છોકરાને પરિણામમાં ખૂબ ઓછા માર્ક આવ્યા. સાંજે તેના પપ્પા ઓફિસથી પાછા આવ્યા ત્યારે પરિણામની પૂર્ણા કરી. દીકરાએ પરિણામની વાત

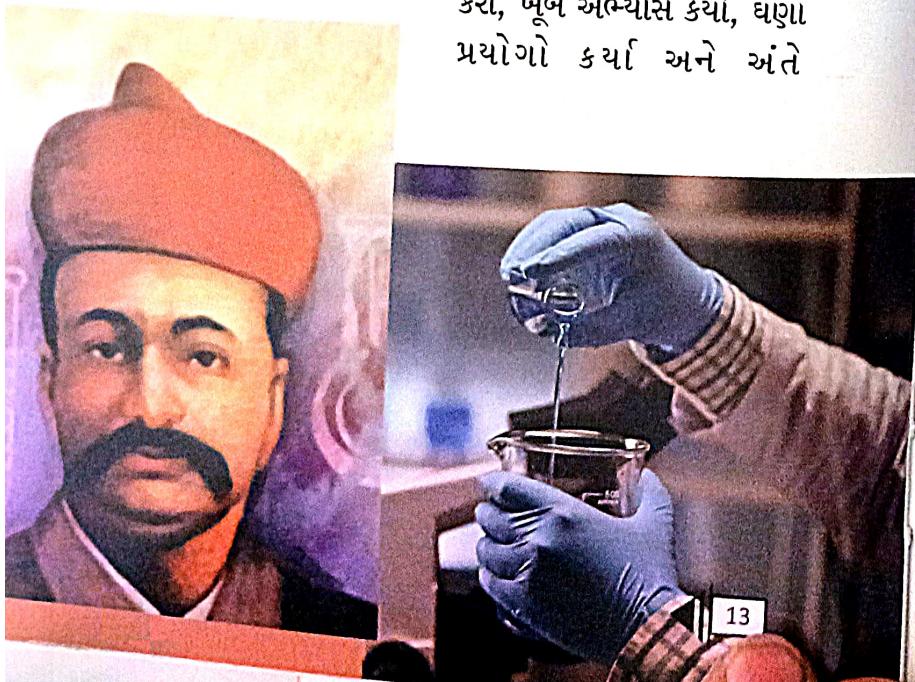
કરી. પપ્પા દીકરા પર તાડૂકયા. તોબા ! તે તો મારું નાક કપાવ્યું. આવા પરિણામથી હવે તને કોણા એડમિશન આપવાનું હતું ? તારા બાપ પાસે કાંઈ રૂપિયાના ટગલા નથી કે- તને ડોનેશન આપીને ભણાવે. તારા અભ્યાસ પાછળ લાખો રૂપિયાનો ખર્ચ એળે ગયો. મમ્મીએ કહ્યું- કેમ મુંગો ઉભો છે ? મોઢામાંથી કાંઈ તો બોલ ? દીકરો બોલ્યો- મારે તમને થોડા મહિના પહેલા બનેલી ઘટના યાદ અપાવી છે. મમ્મી જ્યારે દાદરા પરથી પડી ગયા ત્યારે આપણો બધા જ મદદમાં લાગી ગયા હતા. પણ એ વખતે મદદને બદલે આપણો તેમને લાકડીથી ફટકાર્યા હોત તો ? ગઘેડા તું શું બોલે છે ? એને મારવાની હોય કે મદદ કરવાની હોય ? દીકરાએ રહતા રહતા કહ્યું - પપ્પા-મમ્મી અત્યારે હું પણ ગબડયો છું. આ નબળા પરિણામથી મને પણ પારાવાર દુઃખ છે. મારી દુઃખની ઘડીમાં મને સાથ ન આપી શકો ? અત્યારે મને તમારા ટેકાની જરૂર છે. અને આપ તો મારા કરતા ઉંમર અને અનુભ્બવ બજેમાં મોટા છો. પહેલા માણસને ટીકાની નહીં ટેકાની જરૂર હોય છે. આ વાત મમ્મી- પપ્પાના હદ્ય સોસરી ઉત્તરી ગઈ.

મિત્રો ! કોઈ પણ માણસને અક્સમાત નદે, નીચે પડે ત્યારે ટેકાની જરૂર હોય છે. પણ સંતાન કોઈ ભૂલ કરે ત્યારે સપોર્ટ અને ગ્રેમડ્રૂપી ટેકાની વધુ જરૂર હોય છે.

મા રતના મહાન રસાયણશાસ્કી

પ્રોફેસર ત્રિભુવનદાસ કે ગજર મુંબઈની કોલેજમાં
કેમેસ્ટ્રીના પ્રોફેસર હતા. એ સમયે મુંબઈમાં મરકીનો
રોગચાળો ફાટી નીકળ્યો. ડેક્ટરો દર્દીઓ માટે કલોરિન
અને આયોડિન દવાઓનો ઉપયોગ અલગ અલગ કરતા હતા.
પણ રોગ કાબુમાં આવતો ન હતો. પ્રો. ગજર રોગ વિચારું કે- આ
બને દવાઓ અલગ અલગ રીતે વાપરવાને બદલે બજે દવાઓનું
મિશ્રણ કરીને જો મિશ્રણનો રોગમાં ઉપયોગ થાય તો રોગ જરૂર
કાબુમાં આવી જાય. મનમાં એક જ ધૂન કે હું કોઈ એવું મિશ્રણ તૈયાર
કરે, જે લોકોને આ રોગમાંથી મુક્ત થવા માટે મદદ કરે. ઘણી મહેનત
કરી, ખૂબ અભ્યાસ કર્યો, ઘણા
પ્રયોગો કર્યા અને અંતે

પ્રો. ગજર રોગ પર

અસરકારક બને એવું એક મિશ્રણ
તૈયાર કર્યું. એનું નામ આપ્યું આયોડિનેટર
ફ્લોરાઇડ. ડેક્ટરોઓ તે દવાનો ઉપયોગ કરવા માંગ્યો.
પરિણામ ખૂબ સારું મળ્યું. લોકોને આ દવા મફત મળે તે
માટે મુંબઈમાં ઘણા કેન્દ્રો ખોલ્યા.

આ દવાની સફળતા જોઈને ઘણા કેમેસ્ટ્રીઓ પ્રોફેસર પાસે આવ્યા.
અને એ દવાની એજન્સી જો પોતાને મળે તો પોતે પ્રો. ગજર જેટલા માગે
એટલા પૈસા આપવા તૈયાર હતા. દવાની સફળતા વિદેશ સુધી પહોંચ્યી.
વિદેશની કેટલીક દવાની કંપનીઓએ પણ પ્રો. ગજરનો સંપર્ક કર્યો અને
બહુ જ મોટી રકમની ઓફર કરી. પરંતુ બધી ઓફરોનો નમ્રતાપૂર્વક અસ્વીકાર
કર્યો. પ્રો. ગજર કહ્યું - આ દવાની શોધ મેં લોકોની સેવા માટે કરી છે.
લોકોને જીવન આપવા માટે મહેનત કરી છે. પૈસા, કીર્તિ માટે મેં આ
દવા નથી શોધી. લોકો રોગમાંથી સારા થાય એ જ મારા માટે સૌથી મોહું
ધન છે.

મિત્રો ! આપણી મહેનત આપણા હિત માટે હોય
એ તો બરાબર છે. પરંતુ સાથે સાથે આપણી મહેનત,
આપણો પુરુષાર્થ આ જગતમાં પીડાતા
લોકોની પીડા દૂર કરવામાં જ્યારે
ઉપયોગી થાય ત્યારે જીવન
સાર્થક થયું ગણાશે.

8.

ઓનલાઈન શોપીંગ

એક કોલેજિયન ચુવક કોલેજમાં રજા હોવાથી ઘરે હતો. એ ચુવકના દાદાએ ચુવકને કહ્યું- બેટા ! મારે નવા ચશ્મા લેવા છે. તું મારી સાથે ચાલ ને ! મોબાઇલ પર ચેટિંગ કરતા ચુવકને દાદાની આ દરખાસ્ત ન ગમી. તેને દાદાને કહ્યું- દાદાજી જમાનાની સાથે તમારી જાતને પણ બદલો. અને આધુનિક ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરતા થાવ. ચશ્મા ખરીદવા માટે હવે દુકાન સુધી લાંબા થવાની અને સમય બગાડવાની કોઈ જરૂર નથી. આ મોબાઇલ ઇન્ટરનેટનો ઉપયોગ કરીને તમે બધી જ વસ્તુઓ ઘેર બેઠાં ખરીદી શકો છો. જુદી જુદી ઓનલાઈન સેવા પૂરી પાડતા ડિપાર્ટમેન્ટલ સ્ટોર પરથી તમે ખાલી ચશ્માં જ નહીં કરિયાણું, કપડા, ઈલેક્ટ્રોનિક આઈટમ બધું જ ખરીદી શકો.

દાદાએ ચુવાન પૌત્રની બધી વાત ધ્યાનથી સાંભળ્યા પછી હળવેથી કહ્યું- બેટા ! તારી વાત તો સાચી છે. ઓનલાઈન ખરીદી કરવાથી આપણો સમય બચે અને થોડું ડિસ્કાઉન્ટ પણ મળે, એટલે પેસા પણ બચે. પણ સમય અને પેસા બચાવવા જતાં, જેના વગર જીવનું જ મુશ્કેલ છે એવો માનવીય સંબંધ છૂટી જાય છે એનું શું ? ચુવાનને કાંઈ ન સમજાયું એટલે દાદાએ વધુ ખુલાસો કરતા કહ્યું- બેટા ! હમણાં થોડા સમય પહેલા હું બિમાર પડ્યો હતો. રોજ શાકભાજી લેવા હું જ જતો. પણ મારી બિમારીને કારણે તે દિવસે તારા પપ્પા ગયેલા. શાકભાજીવાળાને મારી બિમારીની ખબર પડી તો એ સાંજે દુકાન બંધ કરીને મારી ખબર કાઢવા આવ્યો. થોડા વર્ષો પહેલા આપણી નાણાકીય સ્થિતિ નબળી પડી હતી તો કરિયાણાવાળાએ

onlineshop

આખું વર્ષ કરિયાણું ઉધાર આપ્યું. અને તું નાનો હતો ને મારી સાથે આવતો ત્યારે તે તને રોજ ચોકલેટ આપતા પણ તેના પેસા તેને કદી બિલમાં લખ્યા નથી. કપડાની ખરીદી કરવા જઈએ ત્યારે એકાદ-બે ઓળખીતા મળે ત્યારે હૈયામાં ઘરબાએલી કેટલીક વાતો પણ ઠલવાઈ જતી હોય છે અને હૈયું હળવું ફૂલ બની જતું હોય છે. જેને ત્યાંથી આપણે નિયમિત ખરીદીઓ કરતા રહીએ તો એ પણ આપણા સુખ-દુઃખના પ્રસંગોમાં ભાગીદાર થતાં હોય છે. હવે તું જ કહે કે ઓનલાઈન ખરીદીમાં આ ફેસેલીટી મળે ? ચુવાને કહ્યું- ચાલો દાદા ! આપણે ચશ્માની દુકાને જઈએ, એમની ચા પીએ અને ચશ્મા ખરીદીને પાછા આવીએ.

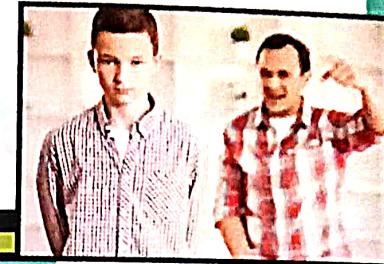
મિત્રો ! ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ જરૂર કરીએ પણ માણસ સાથેના સંબંધ સાવ છૂટી ન જાય તેનું પણ ધ્યાન રાખીએ.

આપ કમાઈ

એક શેડને ત્યાં લગ્નજીવનના ઘણા વર્ષો બાદ દીકરાનો જન્મ થયો. દીકરો જેમ જેમ મોટો થવા લાગ્યો, તેમ તેમ વધુ પડતા લાગોડને કારણે એ ઉડાવ બનવા લાગ્યો. પૈસા તો પાણીની જેમ વાપરે. શેડને થયું કે- દીકરાને પૈસાનું મૂલ્ય નહીં સમજાય તો ભવિષ્યમાં છોકરો બધી જ સંપત્તિ ખતમ કરી દેશે.

એક દિવસ શેડ દીકરાને પોતાની પાસે બેસાઈને કહ્યું- બેટા ! હું જે કંઈક કમાયો છું એ બધી જ સંપત્તિ તારી છે. પરંતુ મારી એક શરત છે કે- તું તારી મહેનતથી એક રૂપિયો કમાઈને બતાવ, તો મારી સંપત્તિ તને મળશે. નહિતર હું બધી જ સંપત્તિ સર્કાર્યો માટે કોઈ સંસ્થાને દાનમાં આપી દઈશ. બીજા દિવસે છોકરાએ એક રૂપિયાનો સિક્કો પિતાના હાથમાં મુક્કો અને કહ્યું- લો ! આ મારો કમાયેલો રૂપિયો. શેડ સિક્કાને બારી બહાર ફેંકી દીધો. અને કહ્યું- મને બબર છે આ રૂપિયો તું તારી મમ્મી પાસેથી લાવ્યો છે. મારે તારી કમાણીનો રૂપિયો જોઈએ છે. દીકરાને થયું કે- હું જ્યાં સુધી મારી મહેનતથી રૂપિયો નહીં કમાવું ત્યાં સુધી પિતાજી

પીછો છોડવાના નથી. દીકરો બીજે દિવસે કામની શોધમાં નીકળી પડ્યો. કામનો કોઈ અનુભવ હતો નહીં એટલે એક હોટલમાં કામ મળ્યું. આખો દિવસ કામ કર્યું ત્યારે સાંજે હોટલના માલિકે છોકરાને એક રૂપિયો આપ્યો. આજે પોતાની મહેનતથી રૂપિયો લઈને ઘરે આવ્યો. હરખાતા હરખાતા સિક્કો શેડના હાથમાં મુક્કો. શેડ તો સિક્કો બારીમાંથી બહાર ફેંકી દીધો. છોકરો તો લાલ-પીળો થઈ ગયો. ગુસ્સા સાથે છોકરાએ શેડને કહ્યું- આ રૂપિયો મારી જાત મહેનતનો છે. રૂપિયો કમાવવામાં મને કેટલી તકલીફ પડી એની તમને શું ખબર ? પિતાજીએ દીકરાના માથે પ્રેમથી હાથ ફેરવતાં કહ્યું- બેટા ! તારો કમાયેલો એક રૂપિયો મેં બહાર ફેંકી દીધો તો તને કેટલું દુઃખ થયું. તું મારી તનતોડ મહેનતથી કમાયેલી લક્ષ્મીને રોજ બહાર ફેંકી દે તો મને દુઃખ નહીં થતું હોય ?

મિત્રો ! પિતાજી પાસે સંપત્તિ હોય તો એ એની કમાયેલી છે. એની કમાયેલી સંપત્તિ જરૂરિયાત વગર વાપરવાનો સંતાન તરીકે આપણને કોઈ અધિકાર નથી. પૈસા વાપરવા હોય તો કમાતા શીખીએ.

ગુવનનો આક

એક આશ્રમમાં અભ્યાસ પૂર્ણ કરીને જતા શિષ્યોને તેના ગુરુજી ઉપદેશ આપી રહ્યા હતા. ગુરુજીએ શિષ્યોને વાત કરતા કહ્યું- તમે હવે સમાજમાં જશો. એક બાખત ખાસ ધ્યાન રાખજો. જેવી રીતે જીબ ઉર દાંતની વર્ચ્યે રહે છે તેવી જ રીતે તમે પણ સમાજમાં રહેજો. શિષ્યોને વાત સમજાઈ નહિ એટલે એક શિષ્યએ કહ્યું- ગુરુજી આપ શું કહેવા માંગો છો એ અમે સમજી શકતા નથી. ગુરુજીએ પ્રશ્ન કર્યો- મને એક જવાબ આપો. પહેલા કોણ આવે? જીબ કે દાંત?

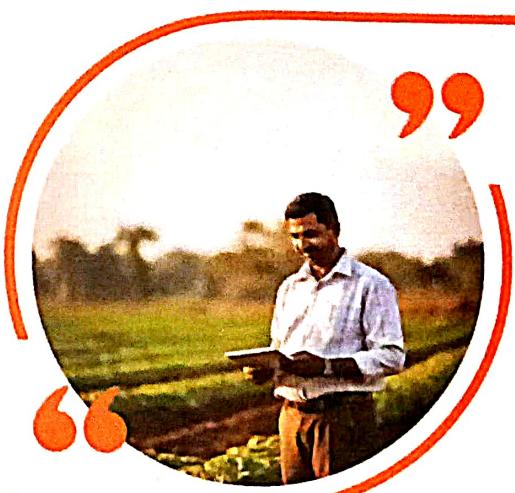
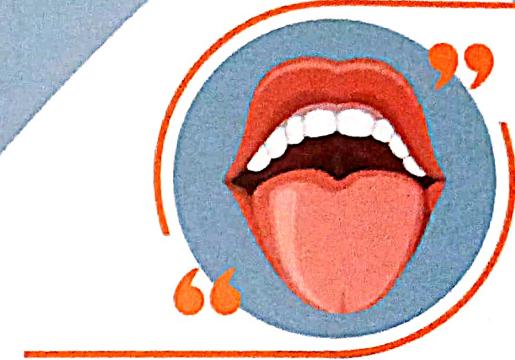
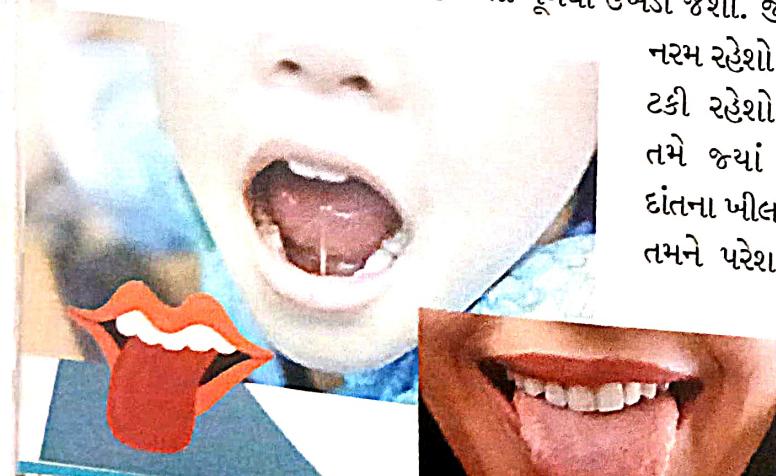
શિષ્યોએ કહ્યું- પહેલા જીબ આવે, કારણકે જન્મતાની સાથે જ હું દાંત તો પછી આવે. ગુરુજીએ બીજો પ્રશ્ન કર્યો- પહેલા કોણ જાય? જીબ કે દાંત? શિષ્યોએ કહ્યું- પહેલા દાંત જાય કારણકે જીબ તો અંતિમચાસ સુધી માણસની સાથે જ રહે છે. ગુરુજીએ કહ્યું- જીબ પહેલા આવે છે અને છેક સુધી ટકે છે. દાંત મોડા આવે છે અને વહેલા જતા રહે છે. દાંત કંદાળ છે માટે પહેલા ચાલ્યા જાય છે અને જીબ નરમ છે માટે અંતિમ સુધી સાથ આપે છે.

દાંતની જેમ એકકડ રહેશો તો મૂળથી ઉખડી જશો. જીબની માફક

નરમ રહેશો તો છેક સુધી ટકી રહેશો. સમાજમાં તમે જ્યાં જશો ત્યાં દાંતના ખીલા જેવા લોકો તમને પરેશાન કરવાના

પ્રયત્નો કરશો. દાંત કોઈ કોઈ વાર જીબને પણ કચડી નાંખે છે. ત્યારે જીબ કેવી કારણી વેદના અનુભવે છે. છતાંય જીબ ક્યારેય દાંત સાથે વેરભાવ રાખતી નથી. જીબને તમે શક્તિહૃદીન પણ ન સમજતા. કારણા કે જો એ ઘારે અને આડી ફાટે તો બત્રીશો બત્રીશ દાંત પડી જાય. છતાંય જીબ સંયમ રાખે છે. તમે પણ સમાજની વર્ચ્યે સંયમી રહેશો તો તમે તમારા કાર્યમાં સફળ થશો.

મિત્રો! સંસારમાં સરળ અને નાન્ય માણસ જ શાંતિભર્યું જીવન આનંદથી જીવી શકે છે/દાંત જેવા એકકડ અભિમાની માનવી સમાજમાંથી ઉખડીને ફેંકાય જાય છે. જ્યારે જીબ જેવા નાન્ય માણસો સમાજમાં આદર પામે છે અને ટકી રહે છે.

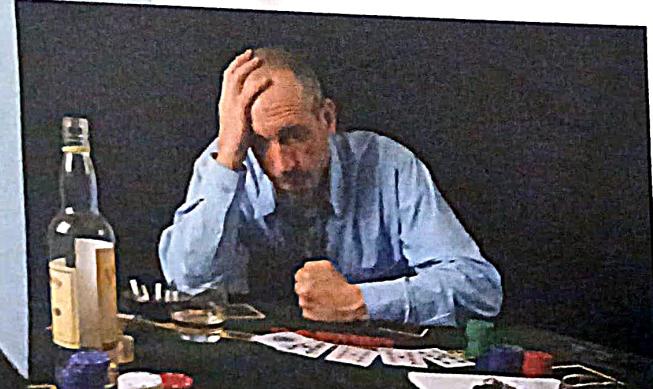
ઇન્ટરવ્યુ

એક ભાઈને દાડુ પીવાની અને જુગાર રમવાની કુટેવ હતી. રોજ દાડુ પીવે અને થોડી રકમ ભેગી થાય એટલે જુગાર રમવા ઉપરી જાય. પરિવારમાં રોજ ઝઘડા થાય. કેટલીક વાર તો જમવાનો પણ મેળ ન થાય અને ભૂખ્યા સૂર્જ જવું પડે. મારા-મારી અને ગાળા-ગાળી તો જાણે રોજનો કમ બની ગયો હતો. આ ભાઈને સંતાનમાં બે દીકરાઓ હતા. આડોશી-પાડોશી ઘણું વખત કહેતા કે- આ દાડુડીયો અને જુગારીઓ બસે દીકરાની જિંદગી બરબાદ કરી નાંખશે.

જેમ જેમ સમય પસાર થતો ગયો તેમ તેમ મોટો દીકરો તેના પિતાના પગલે ચાલીને દાડુ અને જુગારની લતે ચડી ગયો. બીજુ બાજુ નાના દિકરાએ વિપરીત પરિસ્થિતિ વચ્ચે પણ એકાગ્રતાપૂર્વક અભ્યાસ આગળ વધાર્યો અને ખૂબ સારી નોકરીએ લાગ્યો. અમુક વર્ષો પછી નાના દિકરાએ રાજ્યના શ્રેષ્ઠ નાગરિકનો

એવોઈ મહયો અને તે જ દિવસે મોટા દીકરાને કોર્ટ ગંભીર ગુના માટે જેલની સજા કરી. બસે દિકરાઓના ઇન્ટરવ્યુ લઈને તેમની હુલની પરિસ્થિતિ માટે કોણ જવાબદાર છે એ પૂછવામાં આવ્યું. મોટા દીકરાએ કહ્યું - મારી આ સ્થિતિ માટે મારા પિતા જવાબદાર છે. એમણે ઘરની પરિસ્થિતિ એ હુદે બગાડી નાખી કે હું આજે ગુનાના માર્ગ ચડી ગયો. નાના દિકરાએ આજ પ્રશ્નના જવાબમાં કહ્યું- હું આજે જે કાંઈ પણ હું એ મારા દાડુડીયા અને જુગારીયા પિતાજીના કારણે જ છું. હું નાનો હતો ત્યારથી પરિવારની પરિસ્થિતિ જોઈને મેં નિર્ણય કરેલો કે મારે આવા પિતા તો નથી જ થવું, અને પરિણામે ભણાવામાં ધ્યાન તેન્દીત કર્યું.

મિત્રો ! સરખી પરિસ્થિતિની પણ અસરો જુદી જુદી હોય શકે છે. પરિસ્થિતિ ભલે ગમે તેવી હોય પણ તમે કેવો પ્રતિભાવ આપો છો એના પરથી જીવનની ગુણવત્તા નક્કી થાય છે.

એક વખત ખોદકામ કરતી વખતે

એક વિશિષ્ટ મ્રકારનો પથ્થર મળ્યો. આ પથ્થર ચણકતો હતો. આથી એ રાજાને ભેટ તરીકે આપવામાં આવ્યો. ચણકતો પથ્થર હીરો છે કે પછી પથ્થર એ નક્કી કરવાનું ખૂબ મુશ્કેલ હતું. રાજાએ આ માટે સમગ્ર દુનિયામાંથી આ બાબતના નિષ્ણાંતોને બોલાવ્યા. એક પછી એક નિષ્ણાંત વ્યક્તિનો ગાવી તે પથ્થરને તપાસ્યો. પણ કોઈ નક્કી ન કરી શક્યું કે આ પથ્થર છે કે પછી હીરો છે.

છેવટે એક અંધ વ્યક્તિ આવી. તેને પેલા પથ્થરને હુથમાં ઉપાડ્યો. બધા જ નિષ્ણાંતો હુસવા લાગ્યા, કે- આ અંધળો કેવી રીતે નક્કી કરી શકશે. જેને ભગવાને બે આંખો આપી છે એવા લોકો પણ આ પથ્થરને ઓળખી નથી શક્યા તો આ માણસ શું ઓળખવાનો ? પેલી અંધ વ્યક્તિનો રાજાને વિનંતી કરતા કહ્યું- રાજા સાહેબ ! આ પથ્થરનું પરીક્ષાણ કરવા માટે મારે એને ખુલ્લા મેદાનમાં લઈ જવો પડશે.

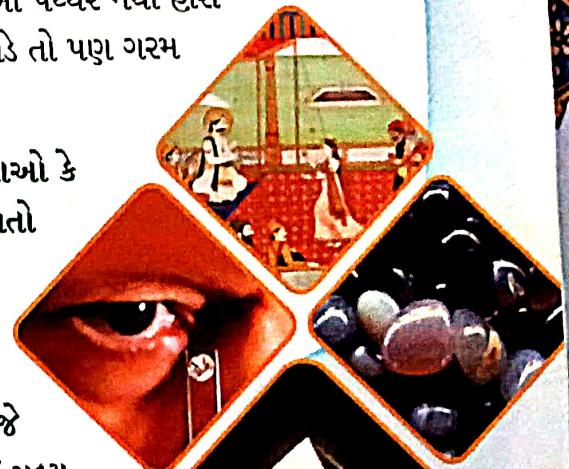
રાજાએ એ માટેની મંજૂરી આપી. અંધ માણસે ધોમધખતા તાપમાં પથ્થરને ખુલ્લો રાખીને મુકાવ્યો. બધા લોકો આ માણસ શું કરી રહ્યો છે તે જોઈ રહ્યા હતા. થોડા સમય પછી એ અંધ માણસ આકાશ નીચે

રાખેલા પથ્થર પાસે ગયો. પથ્થર હુથમાં લઈને ફેરવ્યો અને તુરેંત જ કહ્યું- આ કોઈ પથ્થર નથી મૂલ્યવાન હીરો છે. બધાએ એક સાથે આશ્વયથી પૂછ્યું- તમે તો આંખોથી જોઈ શકતા નથી, તો પછી કેવી રીતે નક્કી કર્યું કે આ હીરો છે ? પેલા માણસે સ્પષ્ટતા કરતા કરતા કહ્યું- અત્યારે ઉનાળાની ભરબપોર છે. અને ખુલ્લા આકાશ નીચે આ પથ્થર રાખેલો છે.

આટલો બધો તાપ એના પર પડ્યો છતાંય એ ગરમ નથી થયો એમ જ કંડો છે, જે બતાવે છે કે- આ પથ્થર નથી હીરો છે. કારણ કે-હીરો ગમે તેવો તાપ પડે તો પણ ગરમ ન થાય.

મિત્રો ! જીવનમાં સમસ્યાઓ કે મુશ્કેલીઓનો સૂર્ય બરાબરનો તપતો હોય અને આમ છતાં તેના આકરા તાપની જેના પર અસર ના થાય અને કંડો રહી શકે એજ સાચો હીરો છે. જે અમૂલ્ય છે અને જે તપી જાય તે પથ્થર છે. જેનું કોઈ મૂલ્ય નથી.

જેસ્ટર ફીલ્ડ

આ મેરિકાના પ્રખ્યાત બિજનેસમેન જેસ્ટર ફીલ્ડને એકવાર કોઈ ઘટનાથી આધાત લાગ્યો. જેસ્ટર ફીલ્ડનું એ સમયે બહુ મોટું નામ હતું. પરંતુ નાસીપાસ થઈ ગેલા તેમને આત્મહૃત્યા કરવાનો નિર્ણય કર્યો. જેસ્ટર ફીલ્ડ દરિયામાં કૂદીને જીવન ટૂંકાવવા માટે દરિયાકિનારે પહુંચ્યા. બરાબર એજ વખતે હેલબલ્ટન નામના એક વેપારી દરિયાકિનારે ફરવા માટે નીકળેલા. ચિંતામાં બેઠેલા જેસ્ટર ફીલ્ડને જોઈ હેલબલ્ટન સમજી ગયા કે - આ માણસને કંઈક તકલીફ છે. હેલબલ્ટન જેસ્ટર ફીલ્ડ પાસે ગયા. એની જોડે પ્રેમથી વાતો કરી અને કહ્યું - તમને કોઈ પણ મદદની જરૂર હોય તો મદદ કરવા માટે તૈયાર છું. આ મારું વીજીટીંગ કાર્ડ છે. એમ કહીને પોતાનું વીજીટીંગ કાર્ડ આપ્યું. અને જ્યારે પણ મદદની જરૂર હોય ત્યારે મારો સંપર્ક કરજો. એમ કહીને હેલબલ્ટન ત્યાંથી રવાના થયા. જેસ્ટર ફીલ્ડને આ નાના એવા સહારાથી જુસ્સો મજ્યો. એમને આત્મહૃત્યાનો વિચાર ટાળી દીધો. મદદ માંગવા માટે તો ન જ ગયા, પરંતુ પોતાના જુસ્સા અને આત્મવિશ્વાસથી એ ફરી બેઠા થઈ ગયા. અને એમનો બીજનેસ પણ ધમધોકાર ચાલવા લાગ્યો.

એક દિવસ જેસ્ટર ફીલ્ડે હેલબલ્ટન વિશે છાપાના પહેલા જ પાને એક સમાચાર વાંચ્યા. તેમાં લખ્યું હતું કે- ધંધામાં નુકસાનના કારણે હેલબલ્ટનની કંપની દેવાળું ફૂકવાના આરે આવીને ઉભી છે. જેસ્ટર ફીલ્ડે તેનું વીજીટીંગ કાર્ડ શોધી કાઢ્યું અને એમાં દરાવિલા સરનામે

એ પહુંચ્યી ગયો. હેલબલ્ટનને મજ્યો અને અમુક સમય પહેલાં દરિયાકાંડે બસેની મુલાકાત થઈ હતી એ વાત યાદ આપાવી. હેલબલ્ટને કહ્યું - હા ! મને યાદ છે. મેં તમને મદદ કરવા માટેનું વચન પણ આપેલું. પરંતુ મને માફ કરજો. અત્યારે મારી સ્થિતિ એવી છે કે - હું તમને મદદ નહીં કરી શકું. જેસ્ટર ફીલ્ડે કહ્યું - હું મદદ માંગવા માટે નહીં, આપને મદદ કરવા માટે આવ્યો એમ કહીને કોરો ચેક એમણે હેલબલ્ટન તરફ લંબાવ્યો અને કહ્યું - આપને જેટલી રકમની જરૂર હોય તેટલી આ ચેકમાં ભરી દો. હું સહી કરવા તૈયાર છું. ભીની આંખે હેલબલ્ટને ૪૦ લાખ ડોલરની રકમ લખી અને જેસ્ટર ફીલ્ડે એક પણ ક્ષણનો વિલંબ કર્યા વગર ચેક પર સાઈન કરી.

મિત્રો ! કચારેય કોઈ અજાણ્યા માણસને મદદ કરીએ કે મદદ કરવાનો વિચાર પણ કરીએ તો સમજજો કે - મદદ કે વિચાર કચારેય એળે જતા નથી. પુરી શક્યતા છે કે એ મદદ તમારા તરફ પાછી આવશે.

ચોકલેટ અંકડ

એક સ્વી પોતાના નાના બાળકને સાથે લઈને કરિયાગાની દુકાને ખરીદી કરવા માટે ગઈ. સ્વી ખરીદી કરી રહી હતી ત્યારે નાનો બાળક વેપારીની સામે જોઈને હસતો હતો. વેપારીને બાળકનું આ નિર્દોષ હાસ્ય ખૂબ ગમ્યું. જાણો કે આખા દિવસનો થાક ઉત્તરતો હોય એમ લાગતું હતું. વેપારીએ બાળકને પોતાની પાસે બોલાવ્યો. બાળક જેવો વેપારી પાસે ગયો એટલે વેપારીએ નોકર પાસે ચોકલેટની બરાણી મંગાવી. ઢાંકણું ખોલીને બરાણી બાળક તરફ લંબાવી અને કહ્યું - બેટા ! તારે જેટલી ચોકલેટ જોઈતી હોય તેટલી જાતે લઈ દે. છોકરાએ જાતે ચોકલેટ લેવાની ના પાડી. બાળકની માં દૂર ઊભી ઊભી આ ઘટના જોઈ રહી હતી.

થોડીવાર પછી વેપારીએ પોતે બરાણીમાં હાથ નાંખીને એક મુહી ભરીને ચોકલેટ બાળકને આપી. બાળકે પોતાના બંને હાથનો ખોબો ધરીને વેપારીએ આપેલી ચોકલેટ લઈ લીધી.

વેપારીનો આભાર માની કૂદતો-કૂદતો પોતાની માં પાસે જ તો રહ્યો.

દુકાનેથી પાછા ફરતી વખતો માંઓ આ બાળકને પૂછ્યું - બેટા !

તને પેલા કાકા ચોકલેટ લેવાનું કહેતા હતા તો પણ તું ચોકલેટ કેમ નહોટો લેતો ? છોકરાએ પોતાનો હાથ બતાવતા માંને કહ્યું - જો મમ્મી ! મારો હાથ તો બહુ નાનો છે. મેં મારી જાતે જ બરાણીમાંથી હાથ નાંખીને ચોકલેટ લીધી હોત તો મને બહુ ઓછી ચોકલેટ મળી હોત. પણ અંકલનો હાથ બહુ મોટો હતો એટલે મુહી ભરીને ચોકલેટ આપી તો મારો આખો ખોબો ભરાઈ ગયો.

મિત્રો ! આપણા હાથ કરતાં ઉપરવાળાનો હાથ અને હૈયું બહુ મોટા છે. માટે માંગવાને બદલે શું આપવું એ એના પર છોડી દો. આપણી જાતે લેવા જઈશું તો નાની મુહી ભરાય એટલું જ મળશે. પણ તેના પર છોડી દઈશું તો ખોબો ભરાઈ જાય એટલું આપશો. અનિલ ચાવડાની એક ખૂબ સરસ પંક્તિ છે. અધીરો છે ઈશ્વર તને બધું આપવા માટે, પણ તું ચમચી લઈને ઊભો છે દરિયો માંગવા માટે...

પરભવનું ભાતું

અમેરિકાનો કોઈ નાગરિક ભારતની મુલાકાતે આવ્યો. તેમણે ભારત વિશે ખૂબ સાંભળ્યું હતું અને વાંચ્યું હતું. હવે આ બધું પ્રત્યક્ષ જોવા માંગતો હતો. ભારતની તેની આ મુલાકાત દરમિયાન તે એક વિદ્યાન માણસને મહ્યો. આ માણસની વિદ્યા વિશે એને ઘણું સાંભળ્યું હતું અને એટલે આ વિદ્યાનને મળવાની ઉત્કર્ષ હતી. જ્યારે મુલાકાત થઈ ત્યારે અમેરિકાના આ મુલાકાતીને ખૂબ આશ્વર્ય થયું.

એ જે વિદ્યાને ઘરે ગયો હતો તેનું ઘર એકદમ સામાન્ય હતું. રૂમમાં બેસવા માટે થોડીક ખુરશીઓ, લખવા માટે સાઢું ટેબલ, થોડા પુસ્તકો અને થોડું ફર્નિચર. આ સિવાય કોઈ સજાવટ એના ઘરમાં ન હતી. મુલાકાતીએ આ જોયું એટલે એને આશ્વર્ય સાથે વિદ્યાનને પૂછ્યું - આ આપનું ઘર છે ? આપ અહીં રહો છો, પણ ફર્નિચર ક્યાં છે ? વિદ્યાને મુલાકાતીને સામેથી પૂછ્યું - પહેલા

મને આપનું ફર્નિચર બતાવો. આપનું ફર્નિચર ક્યાં છે ? મુલાકાતીએ હસતા હસતા કહ્યું - આપ કેવી વાત કરો છો ? આપના જેવા મહાન જ્ઞાની, વિદ્યાન અને પંડિત જો આવા પ્રશ્નો પૂછે તો અમારે શું સમજજવું.

અરે ! હું થોડો અહીંચા રહું છું ! હું તો અમેરિકાનો છું. માત્ર ભારતના પ્રવાસે આવ્યો છું. હું તો મુલાકાતી છું. અહીંચા કાયમ રહેવાનો નથી કે મારે અહીં ફર્નિચરની જરૂર પડે. પેલા વિદ્યાને એને હસતા હસતા કહ્યું - ભાઈ ! હું પણ આ પૃથ્વી પરનો મુલાકાતી જ છું અને ઈશ્વરે નક્કી કરેલા સમય પૂરતો જ અહીં રહેવા આવ્યો છું.

મિત્રો ! જ્યાં કાયમ માટે નથી રહેવાના એવા પ્રવાસના સ્થળે જિંદગી માત્ર ફર્નિચર માટે જ ખર્ચી દર્દશું કે પછી પ્રવાસનો લાભ પણ લઈશું. ભૌતિક સુખ-સંપત્તિ મેળવીએ અને ખૂબ મેળવીએ, મેળવવી જ જોઈએ ! પરંતુ સાથે સાથે આ ભૌતિક સુખ-સંપત્તિ પેદા કરવાની દોડમાં જિંદગીનો આનંદ માણવાનું ચૂકી ન જવાય, પરભવનું ભાતું બાંધવાનું રહી ન જાય એ જરા જો જો... !

શાંતિની શોધ

એક માણસ શાંતિની શોધમાં ભટકી રહ્યો હતો. જંગલમાંથી પસાર થતી વખતે રસ્તામાં આ માણસને ચાર સ્વીઓ મળી. તે માણસે સ્વીઓને પોતાનો પરિચય આપવા વિનંતી કરી. પહેલી સ્વીઓ કહ્યું કે - હું બુદ્ધિ હું અને માણસના મગજમાં રહું છું. બીજી સ્વીઓ કહ્યું કે હું લક્ષ્ણ હું ને માણસની આંખમાં રહું છું. ત્રીજી સ્વીઓ કહ્યું કે - હું હિંમત હું અને માણસના હદ્યમાં રહું છું અને છેદ્ધી સ્વીઓ પોતાનો પરિચય આપતા કહ્યું કે - ભાઈ ! હું તંદુરસ્તી હું અને હું માણસના પેટમાં રહું છું. આ ચાર સ્વીઓના પરિચય પછી માણસ વિચારવા લાગ્યો કે જો મારી પાસે બુદ્ધિ, લક્ષ્ણ, હિંમત અને તંદુરસ્તી હોય તો મને શાંતિ મળવી જોઈએ. પણ મને શાંતિ કેમ નથી મળતી.

હજુ તો આગળ જાય તે પહેલાં જ એને રસ્તામાં ચાર પુરુષો પણ સામે મળ્યા. માણસે જયારે આ ચારેય પુરુષોને તેમનો પરિચય આપવા કહ્યું - ત્યારે પહેલા પુરુષે કહ્યું - હું કોષ હું અને માણસના મગજમાં રહું છું. બીજા પુરુષે કહ્યું કે - હું લોભ હું અને માણસની આંખમાં રહું છું. ત્રીજા પુરુષે કહ્યું કે -

હું ભય હું અને માણસના હદ્યમાં રહું છું અને ચોથા પુરુષે કહ્યું કે - હું રોગ હું છું અને માણસના પેટમાં રહું છું. માણસે આશ્વર્ય સાચે કહ્યું કે - તમે બધા જ ખોડું બોલો છો. કારણ કે તમે રહેવાના જે ઠેકાણા બતાવ્યા, ત્યાં તો બધી સ્વી રહે છે.

પહેલા કોષ નામના પુરુષે માણસને કહ્યું કે - ભાઈ ! તારી વાત સાચી છે, પણ અમે જયારે આધીએ છીએ ત્યારે સ્વીઓ જગ્યા ખાલી કરીને જતી રહે છે. મગજમાં બુદ્ધિ જ રહે છે પણ હું આવું એટલે તે જતી રહે છે. તેવી જ રીતે મારા આ ગ્રાન મિત્રોના આગમનથી લક્ષ્ણ, હિંમત અને તંદુરસ્તી પડ્યા જતા રહે છે.

મિત્રો ! સદ્ગુણો તો આપણામાં જન્મજાત જ છે. એને કેળવવા કે લાવવાની જરૂર નથી, પણ જયારે દુર્ગુણો આવે છે ત્યારે સદ્ગુણો વિદાય લે છે અને દુર્ગુણો પોતાનો કબજો જમાવી દે છે. સદ્ગુણોને આવતા જ અટકાવવામાં આવે તો સદ્ગુણો જતા બચી જશે.

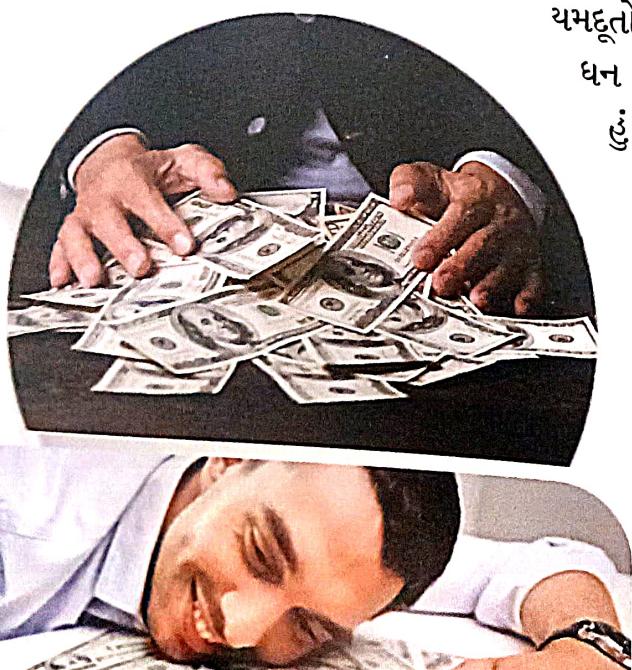

યમદાનું તેકું

એક માણસે દિવસ-રાત કામ કરીને અઢળક ધન એકટું કર્યું હતું. તે માત્ર ધન ભેગું કરતો, ખર્ચવાનું નહીં. તેણે એવો વિચાર કરેલો કે એક વખત હું રકમ ભેગી કરી લઈ અને પછી પાછલા જીવનમાં એ સંપત્તિથી મોજથી મારું જીવન વિતાવીશ. એટલે કંજુસાઈ પૂર્વક માત્ર રકમ ભેગી કરે, ખર્ચે નહીં, વાપરે નહીં.

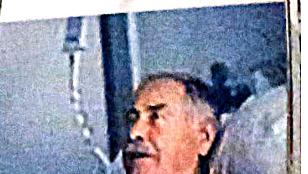
એક દિવસ તેના મૃત્યુનો સમય આવીને ઉભો રહ્યો. યમદૂતો તેડવા માટે આવ્યા. આ માણસે યમદૂતોને વિનંતી કરતા કહ્યું - મને માત્ર એક મહિનો આપો. આજ દિન સુધી મેં જે મહેનત કરીને કમાણી કરી છે, અમાંથી અડધો ભાગ હું તમને આપી દઉં. એના બદલામાં મને માત્ર એક મહિનો જોઈએ છે. યમદૂતોએ ના પાડી. ફરી તે માણસે

યમદૂતોને કહ્યું, ‘મારી પાસે જે ધન છે તેમાંથી ૭૫% ધન હું તમને આપી દઉં. મને માત્ર અઠવાડીયાનો સમય આપો.

યમદૂતોએ કહ્યું - ભાઈ ! તેવું ન થઈ શકે. ફરી તે માણસે યમદૂતોને કહ્યું - મારું બધું જ ધન લઈ જાવ. મને માત્ર એક દિવસ આપો. યમદૂતોએ કહ્યું - એક વખત સમય પૂરો થયો પછી એક દિવસ નહીં, એક કાગળ પણ ન મળે. પેલા કંજુસે કહ્યું - મને એક કાગળ પણ ન આપો તો ચાલશો પરંતુ મને મારા વારસદારો માટે એક કાગળ લખવાનો સમય આપો. યમદૂતોએ તે માંગણી સ્વીકારી અને પેલા કંજુસે પોતાના વારસદારો માટે લખ્યું કે આ કાગળ મળો તેને એટલી વાત સમજવી કે તમારી પાસે જીવવા માટે પૂરતું ધન હોય તો વધારે ધન એકટું કરવું નહીં.’

મિત્રો ! દિવસ-રાત કમાણી કરીને પરિવાર માટે, આપણા વધુ સમૃદ્ધ જીવન માટે આપણે પ્રયાસ કરીએ છીએ. પરંતુ સાથે-સાથે એ પણ વિચારીએ કે માત્રને માત્ર કમાણીમાં કયાંક જીવવાનું જ રહી ન જાય. કમાઈએ જરૂરથી, પરંતુ સાથે સાથે જીવતાં જઈએ, જીવનને માણસ્તાં જઈએ.

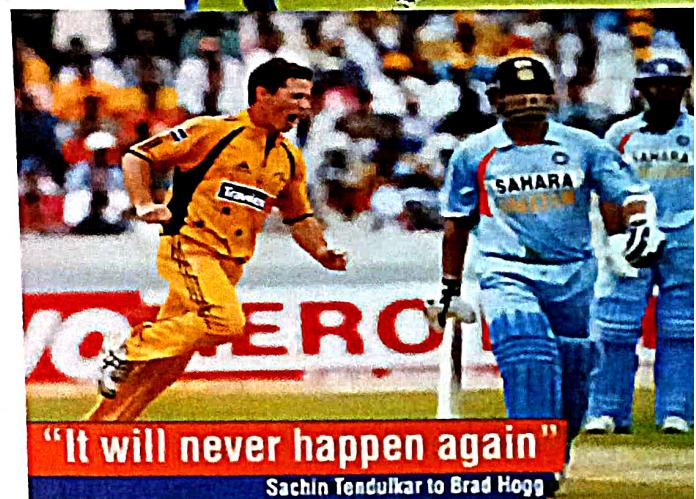
૫મી ઓક્ટોબર ૨૦૦૭નો એ દિવસ હતો. હૈદરાબાદના રાજીવ ગાંધી ઇન્ટરનેશનલ કિકેટ સ્ટેડિયમમાં ભારત અને ઓસ્ટ્રેલિયા વચ્ચેની એક દિવસીય કિકેટ મેચ ચાલી રહી હતી. ઓસ્ટ્રેલિયાએ પોતાના પ્રથમ દાવમાં ૨૬૦ રન કર્યા. ભારતીય ટીમ પોતાના જીતના લક્ષ્યાંકને પહોંચવા મથામણ કરી રહી હતી. જેના પર જીતનો આધાર હતો એવા સચિન તેંડુલકરને ૪૩ રનમાં કલીન બોલ કરીને બ્રેડ હોગે સચિનની વિકેટ લીધી. ભારતીય ટીમ ૪૭.૪ ઓવરમાં ૨૪૩ રન કરીને ઓલઆઉટ થઈ ગઈ અને ભારત મેચ હારી ગયું.

બ્રેડ હોગ પોતાની સફળતાથી ખૂબ ખુશ હતો. જ્યારે મેચ પુરી થઈ ત્યારે બ્રેડ હોગ સચિન તેંડુલકર પાસે ગયો અને જે બોલથી વિકેટ લીધી હતી, એ બોલ સચિનના હાથમાં આપીને બોલ પર ઓટોગ્રાફ આપવા વિનંતી કરી. સચિને આ સમયે પોતાની મહાનતાનો પરિચય આપ્યો. ખૂબ પ્રેમથી બોલ પોતાના હાથમાં લીધો. સચિને આ બોલ પર અના

ઓટોગ્રાફ આપ્યા અને એક વાક્ય પણ લખ્યું This will never happen again મતલબ કે ભવિષ્યમાં હવે આવું કયારેય નહીં બને. બોલ ફરીથી સચિન તેંડુલકરે સ્માઇલ સાથે બ્રેડ હોગના હાથમાં આપ્યો. ઓસ્ટ્રેલિયન બોલર બ્રેડ હોગે તા. ૨૪ માર્ચ, ૨૦૦૮ના રોજ વન-ડે અને ટેસ્ટ કિકેટમાંથી નિવૃત્તિ લીધી. ત્યાં સુધી સાત વન-ડે અને ટ્રાન્સટમાં સચિન તેંડુલકર સામે તેણે બોલિંગ કરી. ઇતિહાસ એ વાતનો સાક્ષી છે કે બ્રેડ હોગને એક પણ વખત સચિનની વિકેટ લેવાની તક મળી નથી.

મિત્રો ! જો
તમે આત્મવિશ્વાસથી
ઇલોછલ હુશો તો
ગમે તેવા પડકારને
સ્વીકારવાનું સાહસ
આપને સફળતા તરફ
લઈ જશો. તેમાં શંકાને
કોઈ સ્થાન નથી.

સમજણાનું અજવાળું

વાર્ષો પહેલાંની વાત. એક યુવાન એક ગામથી બીજે ગામ જઈ રહ્યો હતો. રસ્તામાં મોટી નદી આવતી હતી. ઉપરવાસમાં ખૂબ જ વરસાદ થયો હોવાથી નદીમાં પૂર આવ્યું હતું. તેથી નદી પાર કરવી મુશ્કેલ હતી. યુવાને પાછા જવાનો વિચાર કર્યો, પણ ચાલીને થાકી ગયો હતો અને સાંજ પણ પડી ગઈ હતી. તેથી પાછા જવાનો વિચાર પણ માંડી વાળ્યો. રાત નથી કંઠે જ પસાર કરીને, સવારે પાણી ઉત્તરે એટલે નદી પાર કરીને, સામેની બાજુએ આવેલા ગામમાં જવાનો વિચાર કર્યો.

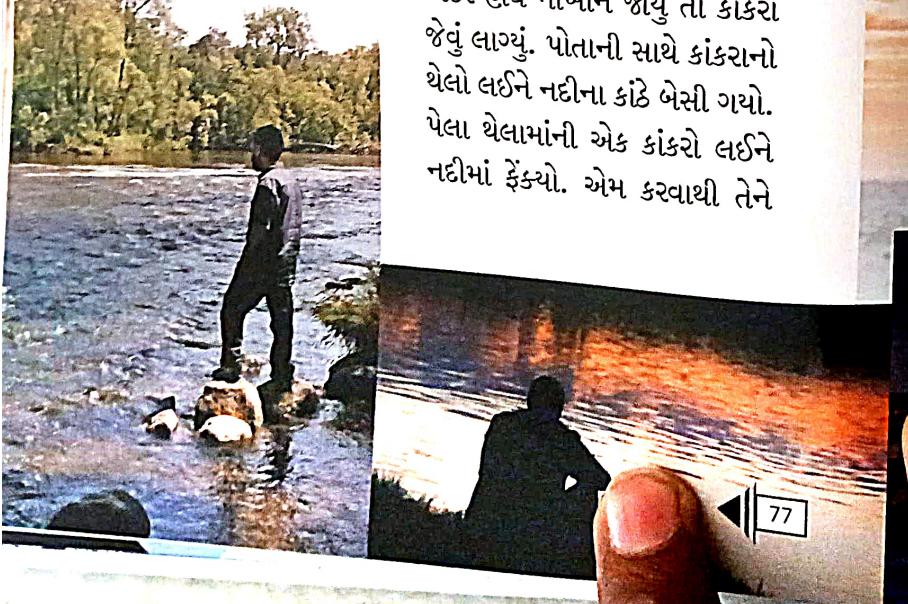
હવે તો રાત પડી ગઈ હતી. અંધારું પણ થઈ ગયું હતું. સમય પસાર કરવા એ નદીના કંઠે આમ-તેમ આંટા મારી રહ્યો હતો. અચાનક એના પગ સાથે કંઈક અથડાયું. ઓણે જોયું તો એક વજનદાર થેલો હતો. અંધારામાં બીજું કંઈ દેખાતું ન હતું, પરંતુ ઉપાડતા એ ખૂબ વજનદાર લાગ્યો. અંદર હુથ નાંખીને જોયું તો કંકરાં જેવું લાગ્યું. પોતાની સાથે કંકરાનો થેલો લઈને નદીના કંઠે બેસી ગયો. પેલા થેલામાંની એક કંકરો લઈને નદીમાં ફેંક્યો. એમ કરવાથી તેને

મજા આવી. એટલે બીજો-ગ્રીજો એમ એક પઢી એક કંકરા થેલામાંથી લઈને નદીમાં ફેંકતો ગયો.

છેલ્લો કંકરો ફેંકવા ગયો ત્યાં તેને વિચાર આવ્યો કે અજવાળું થયું છે. જરા જોવું તો ખરો ! કંકરો કેવો છે ! તેને કંકરા સામે જોયું અને આંખો આશચર્યથી પહોળી થઈ ગઈ. કારણ કે આ કોઈ સામાન્ય પથથર ન હતો પણ કિમતી હીરો હતો. હવે એને પારાવાર પરસ્તાવો થવા લાગ્યો કે આખી રાત બેઠાં બેઠાં આ મેં શું કર્યું !

મિત્રો ! આપણા જીવનમાં પણ કંઈક આવું જ થાય છે. અજાણતા અને ગફ્ફલતમાં હીરા જેવી કિમતી સમયની એક એક ક્ષાળને આપણે વેડફી રહ્યા છીએ અને જ્યારે સમજણાનું અજવાળું થાય ત્યારે ખબર પડે છે કે મેં કેટલું ગુમાવી દીધું છે.

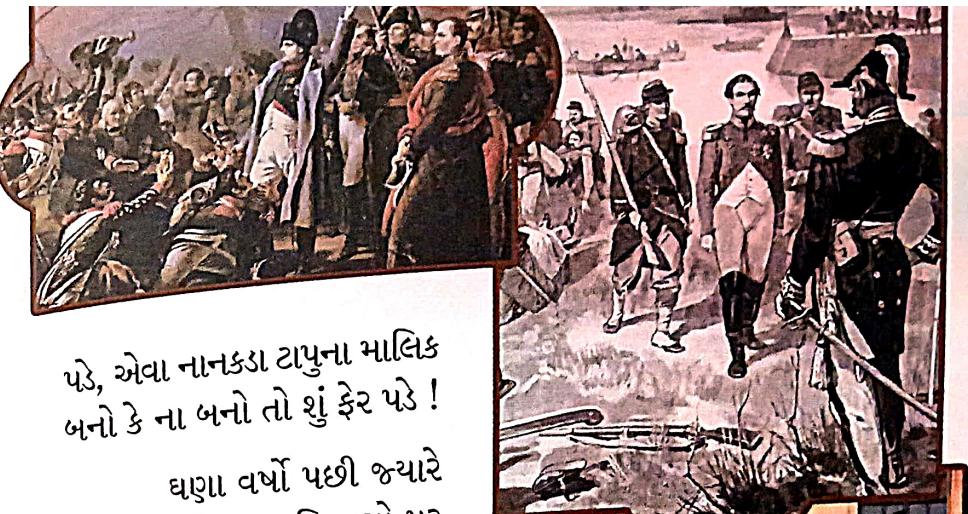
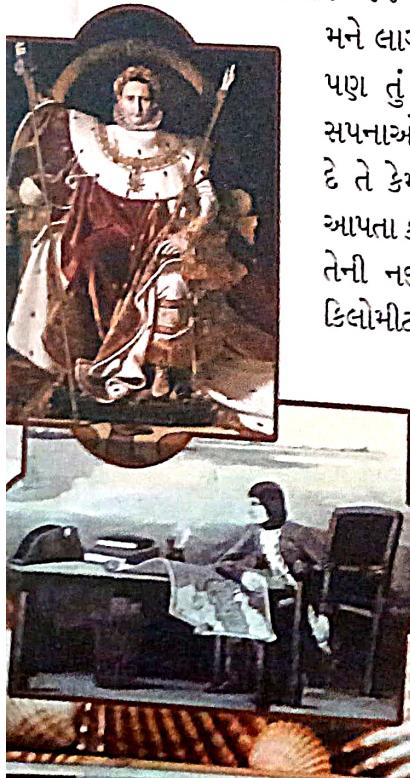

નેપોલિયન

નેપોલિયન બોનાપાર્ટ નાનો હતો ત્યારથી જ એ વિશ્વ વિજેતા બનવાના સપનાઓ જોતો હતો. નેપોલિયનને ભૂગોળ વિષય ખૂબ ગમતો, કારણ કે આખી દુનિયા પર પોતાનું આધિપત્ય જમાવવા હરછતો હતો. દુનિયાનો નકશો લઈને એ કયા પ્રદેશો જીતવા હરછે છે એ જોયા કરતો અને એના પર જુદી-જુદી નિશાનીઓ કરતો.

એક વખત નેપોલિયને એક નાનકડા ટાપુ પર લાલ રંગથી એક ચોકડી મારી. નેપોલિયનની આ હરકત જોઈને એક વ્યક્તિએ એને પૂછ્યું - કેમ આ ટાપુ પર ચોકડી મારી દીધી?

નેપોલિયને જવાબ આપ્યો કે - આવા નાના ટાપુને જીતવા માટે સમય અને સંપત્તિ બગાડવાની કોઈ જરૂર મને લાગતી નથી. તે વ્યક્તિએ કહ્યું -
પણ તું તો વિશ્વ વિજેતા બનવાનાં સપનાઓ જુઓ છે, તો આ ટાપુને છોડી દે તે કેમ ચાલે? નેપોલિયને જવાબ આપતા કહ્યું - આ ટાપુને ધ્યાનથી જુઓ,
તેની નજીકની જમીન પણ રૂ ૨૦૦ કિલોમીટર દૂર છે. જે ટાપુ પર પહોંચવા તમારે રૂ ૨૦૦ કિલોમીટરની દરિયાઈ મુસાફરી કરવી

પેડ, એવા નાનકડા ટાપુના માલિક
બનો કે ના બનો તો શું ફેર પે!

ઘણા વર્ષો પછી જ્યારે
નેપોલિયને કેટલાક વિભાગો પર
પોતાનું આધિપત્ય જમાવી દીધું ત્યારે
એક વખત નેપોલિયનને પકડી લેવામાં
આવ્યો. એને બંદી બનાવવામાં આવ્યો.
નેપોલિયનને કચાં સાચવવો એ મોટો
પ્રશ્ન હતો. ઘણા વિચાર પછી
એટલાન્ટિક મહાસાગરની વરચે
આવેલા સેન્ટહેલીના ટાપુ પર તેને કેદ
રાખવાનું નક્કી કર્યું. આ ટાપુ સુધી પહોંચવું ખૂબ મુશ્કેલ
હતું. આ સેન્ટહેલીના ટાપુ એટલે નેપોલિયને જેને નકામો
ગણીને નાનપણામાં ચોકડી મારેલી એ ટાપુ.

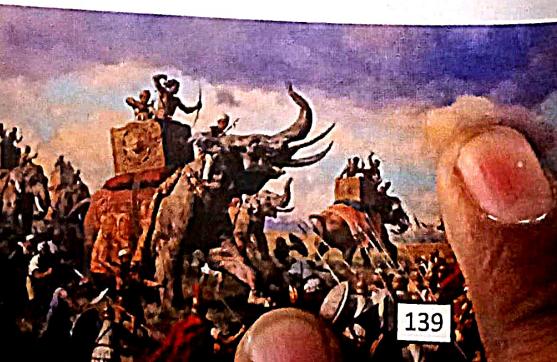
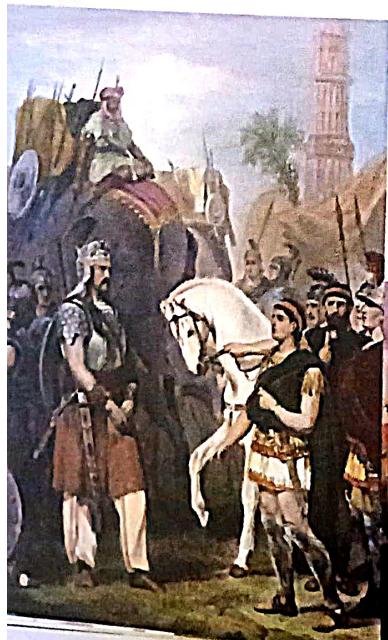
મિત્રો! જીવનમાં કોઈ બાબતનું મૂલ્ય ક્યારેય
ઓછું ના આંકવું! તમે જેને સામાન્ય ગણતાં હોવ એ જ
અસામાન્ય બનીને તમારી સામે આવીને ઊભા રહે. બીજ
એક વાત એ પણ શીખવા
જેવી છે કે સર્વસત્તાધીશ
સામ્રાટ માત્ર ને માત્ર એક જ
છ અને એ છે ભગવાન.

એરિસ્ટોટલ

ઇતિહાસમાં બનેલી એક સમાન બેઘટનાઓના પરિણામો સાવ જુદા હતા. એક વખત સિકંદરે પોરસને કેદ કર્યો હતો. ત્યારે સિકંદરે કહ્યું - બોલ તારી સાથે કેવું વર્તન કરવામાં આવે ? પોરસે જવાબ આપ્યો - એક રાજા બીજા રાજા સાથે જેવું વર્તન કરે, એવું વર્તન તમારે મારી સાથે કરવું જોઈએ. પોરસના આ જવાબ બાદ સિકંદરે પોરસને કેદમાંથી મુક્ત કર્યો. અને અને જ પોતાના રાજ્યનો પ્રતિનિધિ બનાવ્યો.

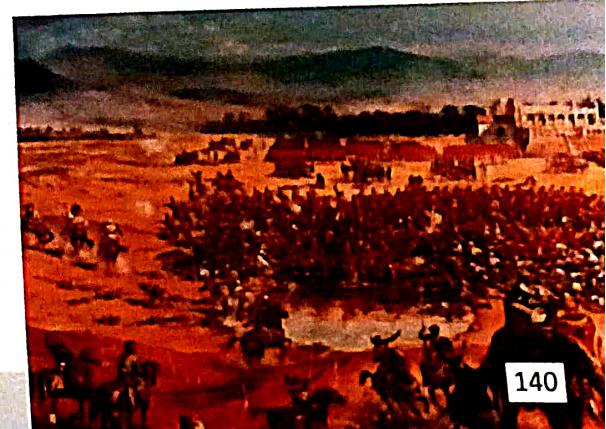
આવો જ બીજો પ્રસંગ બન્યો. મહંમદ ઘોરીએ પૃથ્વીરાજ ચૌહાણને કેદ કર્યો. ત્યારે કેદ કર્યા બાદ મહંમદ ઘોરીએ પૃથ્વીરાજને આવો જ પ્રશ્ન કર્યો. મારી પાસે તમારી શું અપેક્ષા છે. પૃથ્વીરાજે મહંમદ ઘોરીને જવાબ આપ્યો - મેં તમને અનેક વખત જવા દીધા છે. તમારે પણ મારી સાથે સન્માન પૂર્વક વર્તવું જોઈએ. છતાંય

એની આંખો ફોડાવી નાંખી અને પછી મૃત્યુદંહની સજા કરી.

એક સમાન બેઘટના, પણ પરિણામો જુદાં શા માટે ? આ પ્રશ્નના જવાબ માટે સિકંદર અને મહંમદ ઘોરીના જીવનનો થોડો અભ્યાસ કરીએ, તો ખ્યાલ આવે કે સિકંદરના શિક્ષક અને માર્ગદર્શક એરિસ્ટોટલ હતા. અને કમનસીબે મહંમદ ઘોરીને આવી કોઈ વ્યક્તિની સંગત નહોતી.

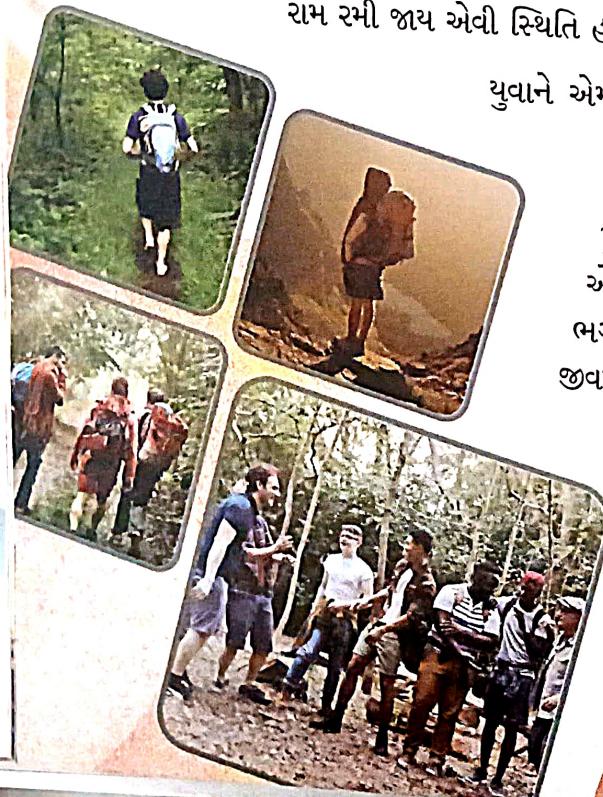
મિત્રો ! તમે કોણી સાથે બેસો છો, કોણી સાથે સમય વિતાવો છો, આ બધું બધું જ મહુત્વનું છે. કોઈ સારી વ્યક્તિની સંગત તમારા જીવનને માનવતાવાદી બનાવી શકે છે.

એક યુવક એના મિત્રો સાથે જંગલમાં ફરવા માટે ગયો.

આ યુવક મિત્રોથી ધૂટો પડી ગયો. પ્રકૃતિની મજા જાણો કે સજામાં બદલાઈ ગઈ. ગાડ જંગલમાં હવે કઈ બાજુ જવું એની કંઈ ગતાગમ પડતી નહોતી. જંગલની બહાર નીકળવાનો રસ્તો શોધતો એ જંગલમાં ભટકી રહ્યો હતો. અચાનક વરસાદ શરૂ થયો. ધીમે ધીમે વરસતા વરસાદે, થોડીવારસાં તો સુપદાધારે વરસવાનું શરૂ કર્યું. યુવક ખૂબ મુશ્યાયો. જંગલમાં એક વિશાળ નદી આવી. ખૂબ વરસાદને કારણે નદીમાં ઘોડાપૂર આવ્યું હતું. નદીને ઓંનંગવા માટે દોરડા અને વાંસનો બનેલો એક પુલ હતો. યુવક ધીમે ધીમે પોતાની જાતને સંભાળીને પુલ પરથી પસાર થઈ રહ્યો હતો. વરસાદની સાથે વાવાળોંનું પણ શરૂ થયું અને પુલ હાલક ડેલક થવા લાગ્યો. જો પુલ પરથી નીચે પડે તો રામ રમી જાય એવી સ્થિતિ હતી.

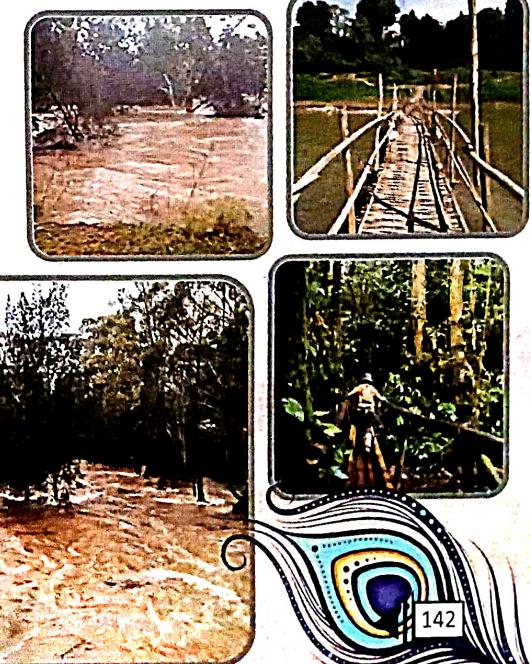
યુવાને એમના ઈષ્ટદેવને મદદ કરવા માટે ખરા હંદયથી માર્થના કરી. થોડીવાર થઈ અને પુલના બીજા છેડે યુવાને એમના ઈષ્ટદેવને જોયા. ભગવાનને જોતા જ એના જીવમાં જીવ આવી ગયો. યુવાન દોરું પકડીને ઉભો ઉભો

ભગવાન નજીક આવે એની રાહ જોવા લાગ્યો. ભગવાન તો પુલના પહેલા છેડે એમ જ ઉભા રહ્યા હતાં. યુવાનને હવે તો પોતાના ઈષ્ટદેવ પર ગુસ્સો આવવા લાગ્યો. સામે જ ઊભા છે પણ બચાવવા આવતા નથી. મનમાં ને મનમાં કંઈક કેટલુંચ બબડતો-બબડતો એ ધીમે ધીમે આગળ ચાલવા લાગ્યો. પુલના બીજા છેડે પહુંચ્યતા એને જે દ્રશ્ય જોયું એનાથી એની આંખોમાં આંસુ આવી ગયા. પુલના બીજા છેડે ભગવાન દોરું પકડીને બેઠા હતા, કારણ કે પુલનો બીજો છેડે તૂટી ગયો હતો. યુવાનને સમજાયું કે ભગવાને દૂર રહીને પણ મારી મદદ જ કરી છે.

મિત્રો ! પ્રભુને જ્યારે પણ ખરા હંદયથી ચાદ કરીએ છીએ. ત્યારે તે મદદ માટે હાજર જ હોય છે. પણ આપણાને એમની મદદ દેખાતી નથી.

પ્રભુની કૃપા કેવી છે, એ જોયું હોય તો આપણે પણ પુરુષાર્થ કરીને થોડું ચાલવું પડે. માત્ર બેસી રહીએ, માત્ર ઊભા રહીએ તો પ્રભુની કૃપાની ખબર ન પડે.

ક્ષમતાનું બીજુ

એક રાજાને ત્રણ કુંવર હતા. રાજા એવું દરછતા હતા કે ગાડી માટે લાયક હોય એવા કુંવરને રાજગાડી સોંપવી છે. એક વખત એમણે ત્રણોથી કુંવરોને બોલાવીને કહ્યું - હું અમુક વર્ષ માટે તીર્થયાત્રાને જવાનો છું. તમને ત્રણોથી ભાઈઓને એક-એક થેલી અનાજ આપતો જાઉ છું અને હું જ્યારે યાત્રાએથી પરત આવું ત્યાં સુધી અનાજને તમારે જેવી રીતે સાચવવું હોય એવી રીતે સાચવવાનું અને પાછો આવું ત્યારે મને એ અનાજ પરત કરવાનું. રાજા અમુક વર્ષ પછી રાજ્યમાં પાછા આવ્યા.

પ્રથમ કુંવરને પૂછ્યું મને મારું થેલી અનાજ પાછું આપો. કુંવર રાજાને તિજોરી પાસે લઈ ગયો. તિજોરી બતાવીને કહ્યું - મેં અનાજ આ તિજોરીમાં મૂક્યું છે, જેથી એ સુરક્ષિત રહે, અને કોઈ નુકસાન ન પહોંચે. જેવું તમે મને આપ્યું એવું જ હું તમને પરત આપી શકું. તિજોરી ખોલીને જોયું તો બધું જ અનાજ સરીને ઘૂળ થઈ ગયું હતું.

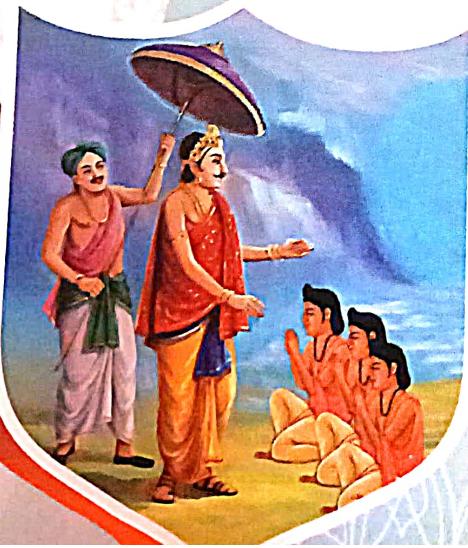
બીજો કુંવર રાજાને નગરની બહાર લઈ ગયો. ત્યાં એક વિશાળ જગ્યા બતાવીને કહ્યું - મેં અનાજ

અહીં વેરી દીખું હતું. જેથી તેમાંથી છોડ બને અને નવું અનાજ તૈયાર થાય. રાજાએ કુંવરને પૂછ્યું - એ છોડ કર્યાં છે? કુંવરે કહ્યું, ખબર નથી, શું થયું? પણ મેં વાવેલું અનાજ ઉગ્યું નહીં! રાજા સામે રહેલી પથરાળ અને ખાડા ટેકરાવાળી જમીનને જોઈને હસ્યા.

ત્રીજો કુંવર રાજાને એક વિશાળ ખેતરમાં લઈ ગયો. ખેતરમાં અનાજનો પાક લહેરાતો હતો. કુંવરે કહ્યું - મેં અનાજ ઉગી શકે એવી જમીન પસંદ કરી. પછી જમીનને જોઈને અનાજ વાવવાને યોગ્ય બનાવી. આથી અનાજનો સારો પાક આવ્યો. જે પાક આવ્યો તે ફરીથી વાવ્યો. એમ અનાજ વધતું ગયું. આપે મને એક થેલી અનાજ આપેલું, પણ હું આજે આપને એક થેલીમાંથી અનેક થેલી અનાજ સોંપું છું.

રાજા ત્રીજો કુંવરને ભેટી પડ્યા અને રાજ તરીકે તેનો રાજ્યભિષેક કર્યો.

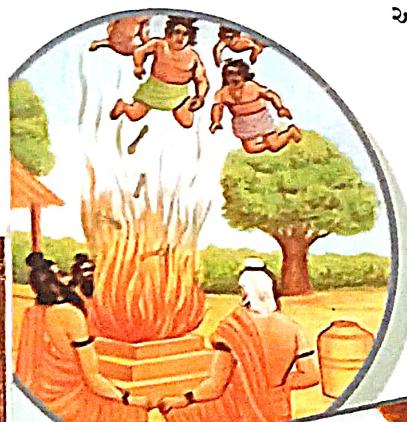
મિત્રો ! ભગવાન પણ આપણને જુદી-જુદી ક્ષમતાઓ રૂપી બીજ આપે છે. કોઈ પોતાની ક્ષમતાઓને તિજોરીમાં બંધ કરી દે છે, કોઈ ક્ષમતાઓનો યોગ્ય ઉપયોગ કરી જાણો છે. જે ક્ષમતાઓનો યોગ્ય ઉપયોગ કરી જાણો છે તેના પર ભગવાન પ્રસન્ન થઈને તેને રાજ જેવું સુખ અને સમૃદ્ધિ આપે છે.

રામાયણનો સુંદર એક પ્રસંગ છે. વિશ્વામિત્ર ઋષિએ એક યજનો આરંભ કર્યો હતો. અસુરો તેમાં જાતજીતનાં વિઘ્નો નાખતાં હતા. અસુરોની સામે લડાઈ કરી શકે અને અસુરોને હુરાવી શકે એવા મહાન યોદ્ધાની મદદની જરૂર હતી. વિશ્વામિત્ર મદદ માટે રાજા દશરથના દરબારમાં પહોંચી ગયા.

વિશ્વામિત્રે રાજા દશરથને વિનંતી કરતા કહ્યું- અસુરો મારા યજભાં અવરોધો ઉભા કરી રહ્યા છે. આપ મને મદદ કરો. દશરથે વિશ્વામિત્રને નપ્રતાપૂર્વક કહ્યું- ઋષિવર! આપે વિનંતી ન કરવાની હોય, આજ્ઞા આપવાની હોય. બોલો હું આપના માટે શું કરી શકું?

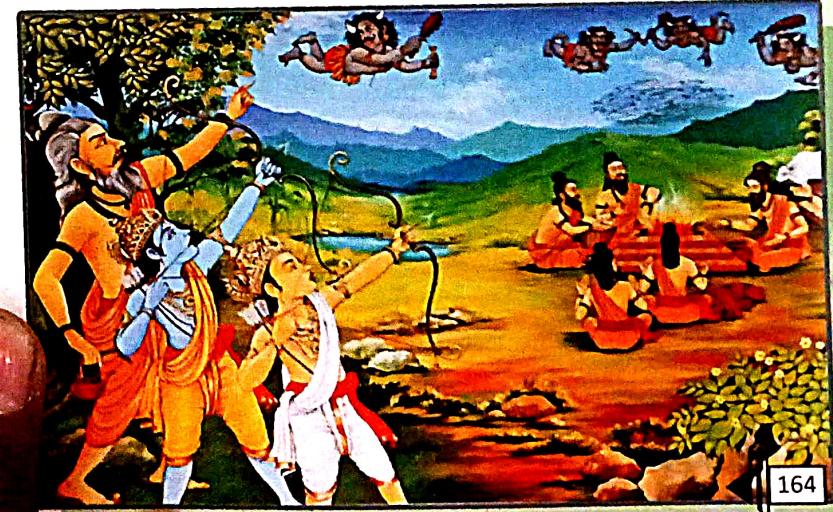
વિશ્વામિત્રએ કહ્યું- મારા યજની રક્ષા કરવા માટે આપના યુવાન પુત્રો રામ અને લક્ષ્મણને મારી સાથે

મોકલો. આ બંને રાજકુમારો અસુરો થકી મારા યજાની રક્ષા કરશે અને અસુરોનો નાશ કરશે.

રાજા દશરથે કહ્યું- મુનિવર! રામ અને લક્ષ્મણ તમને કંઈ કામમાં નહીં આવે. હજુ તો એ નાના છે. અસુરો સામે લડવાની એની કોઈ ક્ષમતા નથી. આપ ચાહો તો હું મારા સૈન્યને મોકલું, આપ આજ્ઞા કરો તો હું ખુદ આવું, પણ રાજકુમારોને લઈ જવાનું રહેવા દો. એ મદદ નહીં કરી શકે. વિશ્વામિત્રે કહ્યું- મને તમારી કે તમારા સૈન્યની જરૂર નથી. રામ અને લક્ષ્મણ પર મને પૂરો વિશ્વાસ છે કે એ અસુરોનો નાશ કરશે અને યજનનું રક્ષણા કરશે. વિશ્વામિત્ર રામ અને લક્ષ્મણને લઈ ગયા અને રામ-લક્ષ્મણો અસુરોનો નાશ કરીને યજાની રક્ષા કરી.

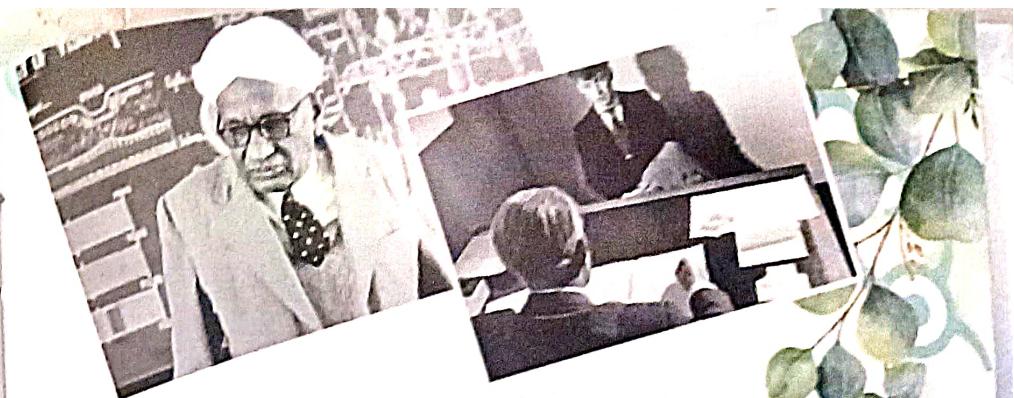
મિત્રો! આપણે વધુ પડતાં સંતાન પ્રેમને કારણે આપણા સંતાનની ક્ષમતાઓને ઓળખી શકતા નથી. આપણાને ખુદને જ સંતાનોની ક્ષમતા પર વિશ્વાસ નથી. સંતાનોને સુરક્ષા વર્તુળની અંદર જ બાંધી રાખીને તેની ક્ષમતાઓને મારી નાખવાનું કામ અજાણતા પણ ન થઈ જાય તેનું ધ્યાન રાખજો.

નોબેલ પારિતોપિક વિજેતા મહાન વૈજ્ઞાનિક C.V. રામન

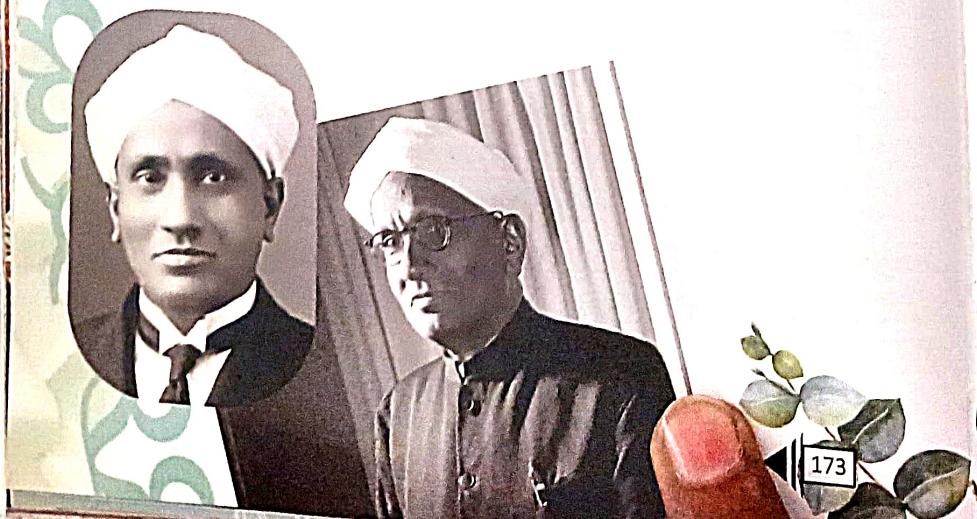
વૈજ્ઞાનિક C.V. રામને ૧૯૪૮ માં રામન રિસર્ચ ઇન્સટિટ્યુટની સ્થાપના કરી હતી. આ સંસ્થામાં સાયન્ટિક આસિસ્ટન્ટની ભરતી કરવાની હતી. અને તે માટે છન્ટરલ્યુ ગોડવાયા હતા. રામન પોતે જ ઉમેદવારોના છન્ટરલ્યુ લઈ રહ્યા હતા. છન્ટરલ્યુ પૂરા કરી, અને જ્યારે રામન બાયર આવ્યા, ત્યારે એણે એક ઉમેદવારને વેઠાંગ રૂમમાં બેઠેલો જોયો. રામને આ ઉમેદવારને રિષેક્ટ કરેલો હતો.

C.V. રામન આ પસંદગી નહીં પામેલા ઉમેદવાર પાસે ગયા અને એને કહ્યું- ભાઈ ! મેં છન્ટરલ્યુ વખતે તને કહ્યું હતું કે- તારું ભૌતિકશાસ્ત્રનું કોઈ વિશેષ જ્ઞાન નથી. માટે હું તને મારી સંસ્થામાં નહીં લઈ શકું. તો જુદુ કેમ અહીંયા બેઠો છે ? પહેલા માણસે રામનને કહ્યું- સાહેબ ! એ મને ખખર છે કે હું આપની સંસ્થા માટે લાયક ઉમેદવાર નથી. હું કોઈ વિશેષ ભલામાણ માટે અહીં નથી આવ્યો. આપની ઓફિસ દ્વારા મને જે ટ્રાવેલિંગ એલાઉન્સ ચૂકવવામાં આવ્યું છે, તે ભૂલથી વધુ ચૂકવી

શીધું છે. માટે એ વધારાની રકમ હું પરત કરવા માટે આવ્યો છું. C.V. રામન આ ઉમેદવાર પાસે ગયા. એના ખખા પર પોતાનો હાથ રાખ્યો એને પોતાની ઓફિસમાં લઈ ગયા અને કહ્યું- દોજા ! હું તને મારી સંસ્થામાં સાઈન્ટિફિક આસિસ્ટન્ટની પોસ્ટ માટે સિલેક્ટ કર્યું છું. પેલા ઉમેદવારે કહ્યું- સર ! પણ મારી પાસે ભૌતિકજ્ઞાનનું એવું જ્ઞાન નથી, જેવા જ્ઞાનની તમારે જરૂર છે. એ વખતે રામને હુસ્તા હુસ્તા કહ્યું- ભાઈ ! એ તો હું તને શીખવી શકીશા પણ આ ઉત્તમ ચારિત્ર તારી સૌથી મોટી લાયકત છે. અને મારા માટે એ જ મહત્વનું છે.

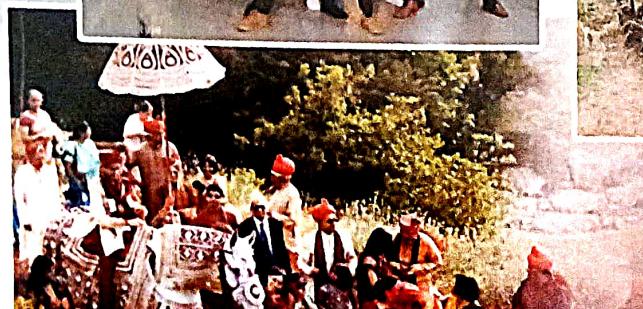
મિત્રો ! કોઈ પણ વિષયના જ્ઞાન કરતાં પણ શુદ્ધ ચારિત્ર વધુ મૂલ્યવાન હોય છે. ચારિત્ર વગાનું જ્ઞાન હુંમેશા પોતાને અને સમાજને બન્નેને દુઃખી કરે છે.

ઘરડા ગાડા વાળે

જુના વખતમાં એક જાન એક ગામથી બીજે ગામ જવાની હતી. ગામના જુવાનિયાઓએ વૃદ્ધોને સાથે લઈ જવાનો ઇનકાર કર્યો. ઘરડાઓ ત્યાં શી જરૂર છે? એમ કહીને કેવળ જુવાનો જ જાન લઈને નીકળી પડ્યા. પરંતુ એક વૃદ્ધને આ વાત રૂચી નહીં. તેથી તે ચોરી છુપીથી જાનમાં ઘૂસી ગયા. સામેના ગામવાળાઓએ વાજતે-ગાજતે જાનનું સ્વાગત કર્યું. પરંતુ જાનમાં વૃદ્ધોને ન જોઈને એમને ખૂબ જ આશ્રય થયું. વડીલોની આવી અવગાણા એમને અજુકિત લાગી.

જુવાનિયાઓની શાન ઠેકાણે લાવવા ગામ લોકોએ એક ગુચ્છવતી વાત તેમની સામે મૂકી. તેમણે કહું- તમે જાન લઈને આવ્યા છો એ બહુ સારી વાત છે. પરંતુ અમારા ગામનો એક રિવાજ છે કે અમારા ગામના કૂવાને જે ધી થી ભરી દે, તેને જ એમે ગામની કન્યા આપીએ. તેથી તમે જો કૂવાને ધી ભરી શકશો તો જ આ લગ્ન શક્ય બનશો.

જુવાનીઆ'વો તો આ સાંભળીને હતોત્સાહિત થઈ ગયા. પોતાના ઉતારે આવીને સૌ સમસ્યા વિશે ચર્ચા કરવા લાગ્યા. ધી થી કૂવો શી રીતે ભરાય! આવી તે કેવી શરત! તેમને ગુંચવાયેલા જોઈને પહેલા ચોરી છુપીથી સાથે આવેલા વૃદ્ધ મગાટ થયા એને કહું- એમાં શું મુંજાઈ ગયા. સાવ સહેલી વાત છે. તમે એમને કહી દો કે અમે કૂવાને ધીથી ભરી દેવા તૈયાર છીએ પણ પહેલા તમે એ કૂવામાંથી તમારું પાણી ખાલી કરો.

સમસ્યાનો આવો સહજ ઉકેલ સાંભળીને જુવાનિયાઓ તો ખુશ ખુશ થઈ ગયા. તેમણે વૃદ્ધનો મહિમા સમજાયો. જ્યારે તેમણે ગ્રામજનોને તેમનો કૂવો ખાલી કરવાનું કહું- ત્યારે એ લોકોએ પણ હસ્તીને કહું- માનો! ન માનો! પણ તમારી જોડે કોઈક વૃદ્ધ આવેલ છે, નહીં તો તમને આવો ઉકેલ સ્ફૂર્તે નહીં.

મિત્રો! ઘડપણની મશકરી કે ઘરડા માણસને ઉતારી પાડવાની મનોવૃત્તિ શોભારૂપદ નથી. ઘડપણ તો વડપણનો સકેત કરે છે. ઘરડાઓ આપણને માર્ગદર્શન આપ છે. એમના અનુભવોના આધારે ચોગ્ય રસ્તો દેખાડે છે. માટે હુંમેશા વડીલોનો આદર કરતા શીખીએ.

